

הַכְּבוֹד הַגָּדוֹל עִלְיָנָם

סֵפֶר

זְהַר הַקְּדוֹשׁ

עִם פֶּאָר
הַפֶּתֶר וְהַכְּבוֹד

עִזְרַת הַשָּׂמַיִם לְהַדְרַת

כְּבוֹד הַשָּׂמַיִם לְהַדְרַת

מֵאִמֶר לְפִרְשֵׁת בְּהַר

בְּחֻצַּאת יְשִׁיבַת "אֲבִיר יַעֲקֹב"
מוֹסְדוֹת "אוֹר מֵאִיר שְׂמֹחָה" נִהְרִיָּה
עַל שֵׁם ב"ק אֲדֹמוֹר רַבִּי מֵאִיר אֲבִיחֵצִירָא זִע"א

מִדְרֹת קֶרֶן מִלְּלֵי בִרְמָה

מאמר בן ואב

**בְּתָרִין זִינִין (נ"א שמהן אלין) אֶקְרוּן יִשְׂרָאֵל לְקוֹדֶשָׁא בְּרִין הוּא,
עֲבָדִים דְּכְתִיב 'עֲבָדֵי הֵם', וְאֶקְרוּן בְּנִים דְּכְתִיב (דברים יד)
'בְּנִים אַתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם'.**

בְּזִמְנָא דִּידַע לִיהַּ בַּר נֶשׁ לְקוֹדֶשָׁא בְּרִין הוּא בְּאוֹרַח בְּלָל, בְּדִין אֶקְרִי

הַקְּדָרָה וְהַקְּבֹדָה

במאמר זה יתבאר מושג המוזכר פעמים רבות בזוהר, יש והאדם אוהו בדרגת עבד ה', שמאמין ויודע את ה' על דרך הפשט, וגם תפילותיו וקיום מצותיו הם בפשטות. ויש דרגת בן, שעוסק בסודות התורה, ואף תפילותיו הם על דרך פנימית ועליונה. ויבאר שהאדם צריך להחזיק בשתי הדרגות, ויפרט המעלות שיש בדרגת בן ועבד, והמעלות של מי שאוהו בשתיהן.

פסוק 'עבדי הים' ופסוק 'בנים אתם' * אורח כלל ואורח פרט * הבן יעבד גם כעבד * שבח העבד ושבח הבן * עבד מקיים המצוות ומתפלל וכך העולם מתברך * סוד התכללות בחינת עבד ובן * בן יודע את סודות אביו * הכולל עצמו בב' הדרגות מתעטר בקב"ה

בְּנִים, דְּכְתִיב (דברים יד) 'בְּנִים אַתֶּם לַיהוָה' ויש להבין למה הכתוב קורא אותם בשתי שמות שונים א.

הקדמה: מבואר בעץ חיים² (שער נ' פרק י') כי בתחילה האדם משיג רק נפש רוח נשמה דבי"ע והיא דרגת עבד, וכשזוכה ומוזכר נשמתו הרי משיג גם נפש רוח נשמה חיה דאצילות שהיא דרגת בן. עוד מבואר להלן כי דרגת

בתורה נקראו כלל ישראל נקראו בשם עבדים ובנים:

**בְּתָרִין זִינִין (נ"א שמהן אלין) אֶקְרוּן יִשְׂרָאֵל
לְקוֹדֶשָׁא בְּרִין הוּא - בשני אופנים
מכונה הקשר והשייכות שיש לבני ישראל אל
הקדוש ברוך הוא, כלל ישראל קרואים עֲבָדִים,
דְּכְתִיב 'עֲבָדֵי הֵם'. וְאֶקְרוּן [- ונקראו]**

פסוק
עבדי
הים'
פסוק
בנים
אתם'

מקורות וציטוטים

הוא אומר 'הלא פרוס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית', אימתי 'עניים מרודים תביא בית' האידיא, וקאמר 'הלא פרוס לרעב לחמך'.

ב. ח"ל: ועתה נבאר בנפש השכל האמיתי שכל מוגמת' אינו אלא בעניני המצוות לקיים רצון קונו ית"ש והיא באה מעשרה גלגלי דעשיה הנקרא אופנים וגם היא כלולה מד' כוחות שהם ד' יסודות העליונות של השמים הם וכו"א מהם מורכב גם כן מחומר וצורה אחר כך קונה רוח השכלי מעולם היצירה אשר בו עשר כתות מלאכין ונכללין בד' יסודות אשר שם מורכבים מחומר צורה אח"כ קונה נשמה מבריאה שיש בה ' דרגין נכללין בד' יסודות אשר שם מורכב מחומר וצורה וכל ג' אלו נקרא עבד להש"ת ואח"כ זוכה לנפש רוח נשמה חיה מן האצילות מד' יסודות אשר שם ואז נקרא אל ה' יתברך. ואח"כ כתב שם: והנה כל הנפש הזו להיות' כוחות הגוף אינו נקרא בשם נפש גמורה רק נקרא כח הגוף הנשאר בארץ אחר הפטירה ועליה יש נפש רוח ונשמה הנקרא עבדים מבריאה יצירה עשיה ועליה החיה הנקרא בן להש"ת וגם היא נתלקת לנר"ן מן האצילות.

א. ביישוב הכתובים כבר דנה הגמרא בבבא בתרא (י.) ומיישבת באופן אחר [ובעומק הן הן הדברים שמבוארים במאמר שלפנינו]: וזו שאלה שאל טורנסורפוס הרשע את רבי עקיבא אם אלהים אוהב עניים הוא מפני מה אינו מפרנסם, אמר לו כד שניצול אנו בהן מדינה של גיהנם, אמר ליה, אדרבה זו שמחייבתן לגיהנם, אמשול לך משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שכעס על עבדו וחבשו בבית האסורין וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו והלך אדם אחד והאכילו והשקהו כששמע המלך לא כועס עליו, ואתם קרוין עבדים שנאמר 'כי לי בני ישראל עבדים', אמר לו רבי עקיבא, אמשול לך משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שכעס על בנו וחבשו בבית האסורין, וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך לא דורון משגר לו, ואנן קרוין בנים דתנ"כ 'בנים אתם לה' אלהים', אמר לו אתם קרוים בנים וקרוין עבדים, בזמן שאתם עושין רצונו של מקום אתם קרוין בנים ובזמן שאין אתם עושין רצונו של מקום אתם קרוין עבדים, ועכשיו אין אתם עושין רצונו של מקום. אמר לו הרי

**עֶבֶד יְעֲבֹד פִּקּוּדָא דְמַאֲרִיָּה, וְלִית לִיה רְשׁוֹ לְחַפְשָׁא בְּגִיזוּי וּבְרִזוּי
 דְּבֵיתֶיהָ, בְּזִמְנָא דִּידַע לִיה בַּר נֶשׁ בְּאַרְח פֶּרְט, בְּדִין אַקְרִי בְּן רְחִימָא
 דִּילִיָּה, בְּבִן דְּחַפְשֵׁי בְּגִיזוּי, בְּכָל רִזוּי דְּבֵיתֶיהָ.**

חֲפָתָר וְחֲכַבְדוּ

לִיָּה רְשׁוֹ לְחַפְשָׁא בְּגִיזוּי וּבְרִזוּי דְּבֵיתֶיהָ
 - ובגלל שידיעתו היא בדרך כלל לכן אין לו
 רשות להכנס ולחפש בגנים ובסודות של
 האדון, כי האדון לא יפקיד את סודותיו
 ואוצרותיו אצל עבדו.

אבל **בְּזִמְנָא דִּידַע לִיה בַּר נֶשׁ בְּאַרְח**
פֶּרְט - כשהאדם מכיר ויודע את הקדוש
 ברוך הוא בדרך פרטי, ועוסק בסודות התורה,
בְּדִין אַקְרִי בְּן רְחִימָא דִּילִיָּה, בְּבִן
דְּחַפְשֵׁי בְּגִיזוּי, בְּכָל רִזוּי דְּבֵיתֶיהָ - אז
 הוא נקרא בשם בנו אהובו של הקדוש ברוך
 והרי אותו אדם מתנהג כבן המחפש ומפשפש

'בן' היא סוד פרוצוף ועיר אנפין² ודרגת 'עבד' הוא סוד
 הנוק', ועל שתי דרגות אלו נסובים דברי הוזהר דלהלן:

ומבאר מה היא דרגת עבד ומה היא דרגת בן:

בְּזִמְנָא דִּידַע לִיה בַּר נֶשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיָּה
הוא בְּאַרְח פֶּלֶל - בשעה שהאדם
 מכיר ויודע את הקדוש ברוך הוא בדרך כלל,
 ויודע שה' הוא הבורא והמנהיג לעולם, ועובדו
 על דרך הפשטות¹, **בְּדִין אַקְרִי עֶבֶד דְּעֲבִיד**
פִּקּוּדָא דְּמַאֲרִיָּה - באופן זה, הוא נקרא 'עבד'
 כי מחמת שיודע את ה' ב'דרך כלל' לכן עבודתו
 את ה' היא כמו עבודת העבד, שמתוך שיעבודו
 לאדון הוא מחוייב לקיים את ציווי אדונו, **וְלִית**

אורח כלל
 ואורח
 פרט

מִקְרֹוֹת וְצִיּוּנִים

בכל אלו הניסים והגבורות שה' עשה במצרים, וכיון שידעו את
 ה' בדרך כלל נעשו להם ניסים ונפלאות]. ולסוף מ' שָׁנָי, דְּקָא
 אֲשֶׁתְּגֵלָּה בְּכָל אִינוּן פִּקּוּדִין דְּאַרְבִּינְיָתָא, דְּאוּלְפִי לֹן מִשְׁהָ, בִּין אִינוּן
 דְּמִתְקַנְהֵי בְּאַרְעָא בִּין אִינוּן דְּמִתְקַנְהֵי לְבַר מֶאֱרָעָא בְּדִין, אוּלְפִי לֹן
 בְּאוּרְח פֶּרְט, תְּדָא הוּא דְּכְתִיב, (ובחס ד') וַיִּדְעַת חַיִּים וְהִשְׁבֹּת אֶל
 לְבָבָהּ, חַיִּים דִּינְיָקָא, מַה דְּלָא תוּחַ רְשׁוֹ מִקְדָּמַת דְּנָא. כִּי יָיִ הוּא
 הַאֲלֵהִים, דָּא בְּאוּרְח פֶּרְט, כְּמִלְּה דָּא, כְּמִלְּה רִזוּי וְסִתְרִין אִית פֶּה.
 וְדָא, וְהוּא דְּקַדְמִיָּתָא, כְּלָא מִלְּה תְּדָא, דָּא בְּכָלְל, וְדָא פֶּרְט
 [ולאחר ארבעים שנה שעסקו בכל מצות התורה שלימד משה
 את המצות שתלויות בארץ ואת המצות שאינן תלויות בארץ אז
 לימד בדרך פרט כמו שכתוב 'ידעת היום והשבות אל לבבך כי
 ה' הוא האלוקים' זה בדרך פרט, בתיבה זו כמה סודות
 וסתרים יש בה ופסוק זה 'ידעת היום' ופסוק 'ידעתם כי אני ה'
 אלוקים העליונים ופרטי הנפנים בספירות, וקשר היחוד, הנה
 בדרך כלל זה ידיעה בדרך פרט].

וביאר כאן הרמיק, ש'אורח כלל' היינו שעובד את ה' בדרך
 הפשט, וז'ל: כי כל איש ישראל יש לו נפש רוח ונשמה מבי'ע
 והיינו עבד בעוד שהוא עובד את קונו על דרך הפשט שאינו
 מכיר מבוראו רק פשטן של דברים וכן בתפלתו בכונתו לייחד
 בורא עולם דהיינו אורח כלל אף אם יעמיק לדעת אמתת הדברים
 בשורשם כמו שפירשו החוקרים בכל ענין, זה לא יעלה יותר
 מעבד, מפני שאינו מחפש בגני קונו שהם סוד הקבלה.

ה. רמ"ק, וז'ל: ומי שיעמיק יותר לידע גנוי מאריה, דהיינו סודות
 העולמות העליונים ופרטי הנפנים בספירות, וקשר היחוד, הנה
 כמו שהוא עוסק בספירות כן נשפעת אליו נשמה דאצילות, בן
 לקודשא בריך הוא ושכינתו, דהיינו נפש ממלכות, רוח מתפארת,

ג. או תפארת דאצילות כמבואר ברמ"ק וכן כתב מהר"ו/
 בהקדמתו לשער ההקדמות 'ונודע כי תפארת דאצילות נקרא בן
 מוטטרון' דייצירה נקרא עבד'.

ד. הנה מהו 'למינדע ליה באורח כלל ובאורח פרט' נתבאר ברעיא
 מהימנא (וארא ח"ב כה.), וכן עוד כמה ענינים, נתבארו היטב שם
 ועל פי זה יובן המאמר שלפנינו, וז'ל: 'לְקַחְתִּי אֶתְכֶם לִי לְעַם
 וְהִיִּיתִי לְכֶם לֵאלֹהִים וַיְדַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם' וגו' פִּקּוּדָא דָּא
 קְדָמָא דְּכָל פִּקּוּדִין. ראשיתא קְדָמָא דְּכָל פִּקּוּדִין, לְמִנְדַּע לִיה
 לְקוּדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא בְּכָלְלָא] - ראשית כל המצות היא לדעת את
 הקדוש ברוך הוא בכלל], מֵאִי בְּכָלְלָא, לְמִנְדַּע דְּאִית שְׁלִיטָא
 עֲלָהּ, דְּאִיהוּ רַבּוּן עֲלָמָא, וּבְרָא עֲלָמִין פְּלַח, שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְכָל
 חַיִּיהוּן. וְדָא אִיהוּ בְּכָלְלָא] - לדעת שיש שליט עליון שהוא אדון
 העולם וברא את כל העולמות כולם, שמים וארץ וכל צבאם, וזהו
 בכלל]. וכו', ראשיתא דְּכָלְלָא, לְמִנְדַּע דְּאִית שְׁלִיט וְדִין עַל עֲלָמָא,
 וְאִיהוּ רַבּוּן עַל עֲלָמִין. וּבְרָא לִיה לְבַר נֶשׁ מִפְּעֻרָא, וְנִפְח גְּפָפוּ
 נְשִׁמְתָא דְּחַיִּי, וְדָא אִיהוּ בְּאוּרְח פֶּלֶל] - ראשית הכל לדעת שיש
 שליט ודין על העולם וברא את האדם מעפר ונפח בו נשמת
 חיים, וזהו בדרך כלל]. פֶּד נְפִקוּ: יִשְׂרָאֵל מִפְּעֻרִים, לֹא הוּוּ יְדַעֵי
 מְכִיר לְקוּדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא בִּין דְּתָקָא מִשְׁהָ לְגַבְיָהּ. פִּקּוּדָא קְדָמָא
 דָּא אוּלְפִי לֹן, דְּכְתִיב, וַיְדַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם
 מִן מִצְרָיִם, וְדָא אִיהוּ מִתְקַנְהֵי, בְּכָל אִינוּן נִסִּין
 וּבִגְדִין דְּעֲבִיד לֹן בְּמִצְרַיִם. בִּין דְּיָדַעֵי פִּקּוּדָא דָּא בְּאוּרְח פֶּלֶל,
 אֲתַעֲבִידוּ לְהוּן נִסִּין וּבִגְדִין] כשיצאו ישראל ממצרים לא היו
 יודעים את הקדוש ברוך הוא, כיון שבא משה אליהם זו המצוה
 הראשונה שלימד אותם כמו שכתוב 'ידעתם כי אני ה' המוציא
 אתכם מארץ מצרים' ואם לא מצוה זו לא היו ישראל מאמינים

וְאָף עַל גַּב דְּאֶקְרִי בֵּן, בְּרָא בּוֹכְרָא לְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּמָה
 דְּאֶתְ אָמַר (שמות ד) 'בְּנֵי בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל', לֹא יִפּוּק גְּרַמְיָה
 מִבְּפִלְלָא דְּעֵבֶד לְמַפְלַח לְאֲבוּי בְּכַל פּוֹלְחָנִין דְּאֵינוּן יִקְרָא דְּאֲבוּי,
 וְהָכִי אֲצַטְרִיךְ לְכַל בַּר נֶשׁ לְמַהוּי לְגַבֵּי אֲבוּי בֵּן, לְחַפְשָׁא
 בְּגַנְזוּי וּלְמַנְדַּע רְזִין דְּבִיתִיה וּלְאִשְׁתְּדִלָּא אֲבַתְרִייהוּ וּלְמַהוּי לְגַבֵּי
 אֲבוּי עֵבֶד.

הַפְתָּר וְהַכְּבוֹד

עבד^ה, שהוא סוד ספירת המלכות^א, לְמַפְלַח
 לְאֲבוּי בְּכַל פּוֹלְחָנִין דְּאֵינוּן יִקְרָא דְּאֲבוּי
 - שיעבוד את אביו בכל העבודות שהעבד
 עובד את אדונו, כי עבודות אלו מוסיפות כבוד
 ויקר לאביו. וְהָכִי אֲצַטְרִיךְ לְכַל בַּר נֶשׁ
 לְמַהוּי לְגַבֵּי אֲבוּי בֵּן וכן כל בן אדם צריך
 להיות בבחינת בן אל אביו, לְחַפְשָׁא בְּגַנְזוּי
 וּלְמַנְדַּע רְזִין דְּבִיתִיה - לחפש בגנוי אביו
 ולדעת את סודות ביתו, וּלְאִשְׁתְּדִלָּא
 אֲבַתְרִייהוּ. וּלְמַהוּי לְגַבֵּי אֲבוּי עֵבֶד וכן
 להיות בבחינת עבד להשתדל ולטרוח לעבוד
 את ה' בתפילה ובקיום המצוות.

בגנוי אביו ובכל סודות ביתו^ו, כי לומד פנימיות
 סודות התורה.

ואומר כי אף מי שהגיע בדרגת בן, מכל מקום יש לו
 לאחוז גם בדרגת עבד:

וְאָף עַל גַּב דְּאֶקְרִי בֵּן וּפִילּוּ שְׂמֵי שְׂמַכְרִי
 וְיודע את ה' בדרך פרט נקרא בן, בְּרָא
 בּוֹכְרָא לְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא - בן בכור
 לקדוש ברוך הוא, כְּמָה דְּאֶתְ אָמַר [- כמו
 שאתה אומר] (שמות ד) 'בְּנֵי בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל'
 והוא דרגת זעיר אנוני^ז, ולכן חשיבותו נעלית,
 מכל מקום לֹא יִפּוּק גְּרַמְיָה מִכְּפִלְלָא דְּעֵבֶד
 - לא יוציא את עצמו מלהחשב בכללות של

הבן יעבוד

גם כעבד

מְקוּדָשׁ וְצִיּוּנִים

מְקוּדָשׁ - לעבוד את הקב"ה בכל סוגי העבודה ששייך לקיים
 בבית המקדש וחזן לבית המקדש, בְּכַל אֵינוּן פּוֹלְחָנִין דְּאֶקְרִי
 עֲבוּדָה בְּכַל מַה שְׁנַקְרָא עֲבוּדַת ה', בְּצִלּוֹתָא, לְאִשְׁתְּדִלָּא בְּתַר
 פְּסוּדֵי אֲנוּיָתָא לעבוד את ה' בתפילה ולהשתדל לקיים את מצוות
 התורה, דְּכִלָּא אֶקְרִי עֲבוּדָה שֶׁתַּפִּילָה וְקוּיַם הַמְצוּוֹת נַקְרָאִים
 עֲבוּדָה, קְטֵבֵד דְּאִשְׁתְּדִלָּא בְּתַר קְאָרִיָּה, בְּכַל מַה דְּאֲצַטְרִיךְ כְּעֵבֶד
 הַמְשַׁתְּדֵל לְעֵבֹד אֶת אֲדוֹנּוֹ וּלְמַלֵּא אֶת מְשֻׁלּוֹתָיו כִּן יֵשׁ לְעֵבֹד
 אֶת ה' בְּתוֹרָה וּתְפִילָה. בְּגִין דְּיִשְׁתְּדִלָּא קְרִי לֹון עֲבָדִים הַתּוֹרָה מְכַנֵּה
 אֶת יִשְׂרָאֵל 'עֲבָדִים' וְלִכֵּן יֵשׁ לְעֵבֹד אֶת ה' כְּדוֹגְמַת עֲבוּדַת הַעֵבֶד,
 דְּקְתִּיב 'פִּי לִי גִבִי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדִי הִם'. מֵאֵי טַעְמָא אֵינוּן
 עֲבָדִים -לְמַה יִּשְׂרָאֵל קְרוּיִים עֲבָדִים, בְּגִין דְּקְתִּיב 'אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי
 אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם'. וְבְגִין קָדָה, קְתִיב בְּעֶשֶׂר אֲמִינּוֹן לְבִתְרֵי, דְּקְתִּיב
 (שמות ט) אֲנֹכִי יי אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, לְמַפְלַח
 לִיָּה קְעֵבֵד דְּפִלְחָה לְקְאָרִיָּה דְּפִרְקִי לִיָּה מִן מוֹתָא פִּירוּשׁ הַפְּסוּק
 שֶׁהַקּוֹדֵשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹצִיא וּפְדָה אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְדִינָם הוּא
 כְּמוֹ עֵבֶד הַמְשׁוּעָבֵד לְאֲדוֹנּוֹ בְּגַלּל שְׁחִצְלוֹ וּפְדוּאָה מוֹמִיתָה, דְּפִרְקִי
 לִיָּה מְקַל בְּיִשְׁרָאֵל וְהַעֲבַד מְשׁוּעָבֵד לְאֲדוֹנּוֹ כִּי פְדוּאָה מְכַל
 הַדְּבָרִים הַרְעִים בְּעוֹלָם, וְכֵן יִשְׂרָאֵל הֵם עֲבָדֵי ה' שְׂפָדָם מְמַצְרִים.
 זו. מִהַרְחֵל.

נשמה מבינה, וזה כשיכוון בתורתו ובעסק סודותיו לייחד ולקשר
 בסוד הייחודים העליונים והשפעת הספירות והיחודים זו בזו, יקרא
 בן בית.

ו. ספר הכוונות (ה'צ"ה מלובלין, מצוה ג') זו"ל: ומלשון 'כבן דחפיש',
 מבואר דאין רצונו לומר שנעשה כבן והותר לו אחרי כן לחפש,
 אלא שבידיעה זו הוא נקרא בן שדומה בזה לבן דחפיש וכו' [-
 היינו, שכל מעלת הבן היא בגלל שהוא מחפש בגנוי אביו, ואין
 הכוונה שנתנת הרשות לחפש בגנוי האב היא השכר שמקבל
 בגלל היותו בן].

ז. ראה בוורר (ה'ג האוינו רצא): וְהָאֵי בֵּן, אֶקְרִי בּוֹכְרָא. דְּקְתִּיב,
 עֲבָדִים -לְמַה יִּשְׂרָאֵל קְרוּיִים עֲבָדִים, בְּגִין דְּקְתִּיב 'אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי
 הוֹצֵאתִי אֶת יִשְׂרָאֵל הַתַּחֲתוֹנִים הַנְּקֻרָאִים 'יִשְׂרָאֵל', עַל
 שְׁמוֹ שֶׁל ז"א הַנְּקֻרָא 'יִשְׂרָאֵל' וכו', לִכֵּן שֶׁלַּח לֹו הַשִּׁי"ת ע"י מוֹשֶׁה
 'כֹּה אָמַר ה' בְּנֵי בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל לְרַמּוֹז אֵל הַבֵּן בְּכוֹר הַעֲלִיּוֹן הַנְּקֻרָא
 'יִשְׂרָאֵל' וכו'. ע"כ. ועי"ש. וראה גם בפרי עין חיים (שער ח המצוה
 פ"ה ופ"ו).^ח

ח. בתחילת המאמר מפרט הוורר מהי סיבת העבודה שהאדם
 צריך להשוות עצמו לבחינת עבד: פִּי לִי גִבִי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים (ויקרא
 כה וג'). פְּסוּדֵי [- מצוה] לְעֵבֹד בְּכַל מִינֵי עֲבוּדָה בְּמִקְדָּשׁ וּלְכַר

וְרָזָא דְמַלְחָה, תְּרִין דְּרָגִין אֵינֵן לְעֵילָא דְאַצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ לְאַתְעֵטְרָא
בְּהוּ, וְאֵינֵן רְזָא דְמְהִימְנוּתָא, וְאֵינֵן חַד, חַד רְזָא דְעֵבֶד וְחַד
רְזָא דְבֵן.

וְהָאֵי עֵבֶד, אֲקָרִי 'אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ' בֶּן, כְּמָה דְאֹקְיֻמְנָא בְּנֵי כְבוֹרֵי
יִשְׂרָאֵל. וְכֵלָא רְזָא חַדָּא דְמְהִימְנוּתָא וְאַצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ
לְאַתְעֵטְרָא בְּאֵלֵין דְּרָגִין לְאַתְכַּלְלָא בְּרְזָא דְמְהִימְנוּתָא.

עֵבֶד, לְמַפְלַח בְּכָל זֵינֵי פּוֹלְחָנָא, בְּצִלוּתָא דְאַקְרִי עֲבוּדָה, כְּהָאֵי
עֵבֶד דְאִיהוּ רְזָא עֲלָאָה, דְלָא שְׂכִיף לְעֵלְמִין תְּדִיר,

הַפְתָּר וְהַכְּבוֹד

ומבאר מה הטעם שצריך לאחוז בשתי הבחינות:

וְרָזָא דְמַלְחָה - וסוד הדבר, תְּרִין דְּרָגִין אֵינֵן
לְעֵילָא - שתי דרגות הן למעלה,
דְאַצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ לְאַתְעֵטְרָא בְּהוּ - שכל
אדם צריך להתעטר בדרגות אלו, וְאֵינֵן רְזָא
דְמְהִימְנוּתָא - והן סוד האמונה, שמאמין בה'
על דרך הפשט שמנוהג את העולם ומאמין בה'
על דרך הקבלה וסודות התורה, וְאֵינֵן חַד -
ושתי הבחינות הללו הן כבחינה אחת, חַד רְזָא
דְעֵבֶד וְחַד רְזָא דְבֵן - דרגה אחת היא סוד
בחינת עבד ודרגה אחת היא סוד בחינת בן.

וכותב בקיצור [ואח"כ יפרט] את המעלות של שתי הדרגות:

וְהָאֵי עֵבֶד, אֲקָרִי 'אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ' ומעלת
העבד היא, שהוא בדרגת מה שאמר
הכתוב (יהושע ג יא) 'אדון כל הארץ' וכמו שיבאר
להלן, שמכוחו כל הבריאה מתברכת. והמעלה
של בֵן, כְּמָה דְאֹקְיֻמְנָא - כמו שהעמדנו
שעליו הכתוב אומר 'בְּנֵי כְבוֹרֵי יִשְׂרָאֵל'.

שבת
העבד
ושבת
הבן

ומסיים שוב לומר שיש לאחוז בשתי הדרגות:
וְכֵלָא רְזָא חַדָּא דְמְהִימְנוּתָא - והכל סוד
האמונה, וְאַצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ לְאַתְעֵטְרָא
בְּאֵלֵין דְּרָגִין - וצריך האדם להתעטר בדרגות
אלו, לְאַתְכַּלְלָא בְּרְזָא דְמְהִימְנוּתָא -
להתכלל בסוד האמונה.

ומפרט מהי עבודה 'בכלל' ששייך לדרגת עבד, ומהי
ההנהגה של דרגת בן שהיא 'בפרט':

וביאור הדרגה שהאדם צריך להתנהג כעבד,
הוא לְמַפְלַח בְּכָל זֵינֵי פּוֹלְחָנָא -
לעבוד את הקדוש ברוך הוא בכל סוגי
העבודה, בְּצִלוּתָא דְאַקְרִי עֲבוּדָה -
להתפלל אליו שתפלה נקראת עבודה כמו
שאמרו חז"ל איזו היא עבודה שבלב זו
תפילה, כְּהָאֵי עֵבֶד דְאִיהוּ רְזָא עֲלָאָה
כמו העבד שהוא הסוד העליון שהוא ספירת
המלכות הנותנת את השפע לתחתונים", דְלָא
שְׂכִיף לְעֵלְמִין תְּדִיר שאין לו מנוחה ורגיעה
לעולם ועבודתו היא בתמידות, כי רק על ידי

עבד
סקיים
המצות
ומתפלל
וכך
העולם
מתברך

מקורות וציטוטים

כעבד]. וְלִבְתָּר עֵבֶד, לְבְתָר דְצֵלִי כְלָ צְלוּתִיהּ וְאִזִּיל לִיהּ [- אחרי
שמיים את כל התפילה לעשות עצמו כעבד], וְעַל דָּא דְיָד תְּלַת
זְקִינֵין עֵבֶד גְּרָמִיָּה בְּצִלוּתָא דָּא עֵבֶד. דְכְתִיב 'וּשְׁעֵי עֵבֶדְךָ אֶתָּה
אֵלֶיךָ', 'שְׁמֹחַ נֶפֶשׁ עֲבָדְךָ', וְכְתִיב (ההלים פו) 'תִּתְּנֵה אֶנְךָ לְעֲבָדְךָ', הָא
תְּלַת זְקִינֵין אֲצְטְרִיךְ לְשִׁנְאָה גְּרָמִיָּה עֵבֶד.
יא. ומבאר הרמ"ק את ההבדל בין תפילת הבן לתפילת העבד,
שהבן שנשמתו היא מאצילות הרי כל כוונתו בתפילה היא לייחד

י. בכל אחד מסדרי התפילה יש להשוות את עצמו לעבד, כמו
שכתוב בוהר (בלק קנ"ה): בְּקִדְמִיתָא עֵבֶד, לְסַדְרָא שְׂבָחָא קָמִי
קְאִרְיָה, וְלְזִמְנָא קָמִי, וְזָא בְּתוֹשְׁבֵינֵין דְקָמִי צְלוּתָא [בתחילת
התפילה יש לעשות עצמו לעבד ולסדר השבחים לפני אדוני
ולומר לפניו וזה בתשבחות שלפני התפילה]. וְלִבְתָּר עֵבֶד, לְבְתָר
דְצֵלִי צְלוּתָא דְעֵמִידָה, אִיהוּ עֵבֶדְךָ דְסַדְרָא צְלוּתָא דְקְאִרְיָה [-
ואחרי התפילה אחרי שמתפלל תפילת העמידה יש לעשות עצמו

וְקָא מְשַׁבְּחָא וּמְנַגֵּנָא תְּדִיר, וְהָא אֲתָמַר בְּפוּלְחָנִין אַחְרָנִין, דְּכָל פּוּלְחָנִין וּמְלִין דְּעַלְמִין כְּלָהוּ אִיהוּ עָבִיד וּפְלַח, וּבְגִין דָּא אַקְרִי אַדוֹן, בְּגִין דְּאִיהוּ עָבֵד לְמַפְלַח, אַקְרִי (יהושע א) 'אַדוֹן כָּל הָאָרֶץ'.
 בַּר נֶשׁ דְּאֲתַעְטֵר בְּרִזָּא דָּא לְמִיּהוּ עָבֵד לְמַפְלַח פּוּלְחָנִיה דְּמֵאֲרִיהּ אִיהוּ סְלִיק וְאֲתַעְטֵר לְמִיּהוּ בְּדַרְגָּא דָּא וְאַקְרִי אוּף הֵכִי אַדוֹן דְּהָא אִיהוּ בְּרִיךְ בְּכָל אֵינּוֹן פּוּלְחָנִין, לְהָאֵי עֲלָמָא, וְקִיִּים לִיּהּ וְעַל דָּא אַקְרִי אַדוֹן (ס"א אדוני הארץ).

הַפְתָּר וְהַכְּבוֹד

כל הארץ, וכספירת המלכות הנותנת שפע לכל העולמות שתחתיה".

לאחר שאמר שצריך לאחוז בשתי הדרגות, וביאר מהם, כיאר מה מעלת מי שזכה לשתי הבחינות יחד:

סוד התכלית בחינת עבד וכו'

בַּר נֶשׁ דְּאֲתַעְטֵר בְּרִזָּא דָּא - בן אדם הזוכה להתעטר בסוד זה, **לְמִיּהוּ עָבֵד לְמַפְלַח פּוּלְחָנִיה דְּמֵאֲרִיהּ** - להיות עבד ולעבוד את עבודת קונו, **אִיהוּ סְלִיק וְאֲתַעְטֵר לְמִיּהוּ בְּדַרְגָּא דָּא** - הוא עולה ומתעטר להיות בדרגה זו, **וְאַקְרִי אוּף הֵכִי אַדוֹן** - ולכן הוא נקרא אדון, **דְּהָא אִיהוּ בְּרִיךְ בְּכָל אֵינּוֹן פּוּלְחָנִין, לְהָאֵי עֲלָמָא, וְקִיִּים לִיּהּ** כי על ידי עבודתו אלו של התפילה וקיום המצוות הרי השפיע השפעות לעולם ובזכותו העולם קיים".
וְעַל דָּא אַקְרִי אַדוֹן (ס"א אדוני הארץ) - ולכן הוא נקרא אדון.

עבודתו יש לו את מעלת העבד", **וְקָא מְשַׁבְּחָא וּמְנַגֵּנָא תְּדִיר** ועבודת העבד את אדונו היא לשבח ולזמר תמיד לשמח את האדון, והרי הנהגתו היא כמו מדת המלכות, שתמיד מודה ומשבחת לזעיר אנפין בכדי לקבל ממנו את השפע", **וְהָא אֲתָמַר בְּפוּלְחָנִין אַחְרָנִין** - וזה נאמר שיש לעבד עוד עבודות אחרות, **דְּכָל פּוּלְחָנִין וּמְלִין דְּעַלְמִין כְּלָהוּ אִיהוּ עָבִיד וּפְלַח** שאת כל סוגי העבודות, את כולם הוא עובד את ה'. **וּבְגִין דָּא** ובגלל שהוא עובד את ה' בכל מיני העבודות והוא בחינת ספירת המלכות לכן **אַקְרִי אַדוֹן** הוא נקרא 'אדון', **בְּגִין דְּאִיהוּ עָבֵד לְמַפְלַח, אַקְרִי** (יהושע א) **'אַדוֹן כָּל הָאָרֶץ'** בגלל שהוא עבד שתפקידו לעבוד את ה' ולהמשיך שפע לעולם ולכן הוא נקרא 'אדון

מקורות וציטוטים

ויראה בוהר (תרומוה קעג) אִיהוּ פִּינֹר דְּדוֹד דְּלָא שְׂכִיךְ לְעַלְמִין, אֶלְא תְּדִיר אוּרִי וְאֶשְׁבַּח לִיּהּ לְמַלְכָּא עֲלָאָה, וְעַל דָּא (אויב לה) 'וּתוֹן זְמִירוֹת בְּלִלְהִי', ועיין עוד בוהר (נה עא) תְּנָא הוא דְּכִתִּיב כְּקוּל שְׂדֵי: דְּלָא אֶשְׁתַּכְּבֵּה לְעַלְמִין. כְּמָה דְּכִתִּיב, (ההלים ל) לְמַעַן זְנוּךְ כְּבוֹד וְלֹא יוֹם.
יד. רמ"ק, וז"ל: כי המלכות מנהגת את כל הארץ על ידי ב"ע לכן העבד השואף משם נשמה הוא בסוד ענפים אלו.
והענין נתבאר בוהר (וירא קו. ועוד) וז"ל: דְּאָרְךָ דָּא [- ספירת מלכות דאצילות] מַה פְּתִיב פֶּה, (משלי לא) 'מְפֹרֶקֶת תְּבִיא לְחִמָּה' [- שמקבלת את השפע מהספירות שעליה], וּלְבַתֵּר אִיּוּ וְתִבְתָּ מְזוּזָא וְסֻרְפָּא לְכָל אֲנָן חַיִּין בְּרָא (ואחר שהיא מקבלת את השפע היא נותנת אותו לבי"ע) דְּכִתִּיב (משלי לא) 'וְתַקֵּם בְּעוֹד לִלְהָ וְתַתֵּן סֻרְפָּא לְבֵיתָהּ וְחַק לְנַעֲרֹתֶיהָ'.
כו. וראה גם בוהר (וארא, ח"ב כה),

למעלה יחודים עליונים, ואילו העבד שנשמתו היא מבי"ע, כוונתו בתפילה להביא שפע ולפרנס את העולם והוא מכוון בפשוטו של דברים.
יב. שפת אמת (תרל"ב), ובזמן ביתו (קאמאראט מ"ג אופן כ"ה) ביאר יותר וז"ל: שסתם בני ישראל הם נקראים עבדים לעבודת הבורא להורות כי אף שיש עינים שאינו יכול להתפלל או ללמוד כראוי והוא עבור מוחין דקטנות שיש לו כל אחד לפי ערכו אף על פי כן אינו יכול לפטור עצמו אפילו רגע אחת מלימוד התורה הקדושה ומתפללה כמו סתם עבד שאינו יכול לפטור עצמו מסתם עבודת שלו.
יג. רמ"ק, וז"ל: ומצד התחתונים שהם ב"ע הם משבחים תדיר והיא [- המלכות] נשמתם משבחת עמהם בסוד פרק שירה העולה מומטה למעלה, ואז היא עבד, וצריך העבד להיות בבחינה זו מזורר ומשבח.